

Oefenen met techniek en inhoud

Foto: Tom van Limpt

Schrijfakademie.nl is een gratis te gebruiken website met gevarieerde schrijf-oefeningen voor leerlingen van twaalf tot achttien, uit alle schooltypen. De website in zijn huidige vorm is een prototype dat is ontstaan in 2019–2020, toen vroeg-modern letterkundige Els Stronks en dichter-onderzoeker Micha Hamel zich samen met docenten, leerlingen, schrijvers en vakdidactici bogen over de vraag hoe het schrijfonderwijs in het voortgezet onderwijs ondersteund zou kunnen worden met aansprekende didactische materialen.

Het prototype geeft toegang tot vinger- en stemoefeningen (zie ook kader). Vingeroefeningen gaan over schrijftechniek, en de stemoefeningen gaan over een eigen stijl en inhoud. Elke oefening is in één lesuur te maken, heeft één leerdoel en gaat over één genre (van 'weetje' tot profielwerkstuk tot advies et cetera). Leerlingen kunnen elke oefening individueel maken, alle materialen zijn op de site beschikbaar:

- *introductie in een genre*: compacte forme-

- le en culturele kennis over het genre;

- *schrijfopdracht in dat genre*: kleine, specifieke opdracht in dat genre;
- *leesopdracht*: lezen en bevragen van een tekst die verband houdt met de schrijfopdracht (hier zijn waar nodig niveauverschillen aangebracht, met apart teksten voor onderbouw en bovenbouw);
- *herschrijfopdracht*: herschrijven van schrijfopdracht op basis van de leesopdracht;
- *formatieve beoordeling door leerling zelf*: aan de hand van beoordelingsmatrix.

Achtergrond en toekomst

Het prototype wordt de komende drie jaar verder ontwikkeld vanuit het project Schrijfakademie.nl, een project gefinancierd door het ministerie van Onderwijs dat onderzoekt hoe schrijfonderwijs in het voortgezet onderwijs het best gegeven kan worden, zowel in inhoudelijke als in praktische zin, waarbij de kennis van professionele auteurs, docenten uit het voortgezet onderwijs, professionele schrijfdocenten, vakdidactici en andere

onderzoekers verenigd wordt. Het project gaat drie keer de bestaande website (her)ontwerpen en verbeteren, onder andere op basis van consultatierondes onder docenten. De eerste daarvan loopt momenteel.

In 2010 stelde de Onderwijsinspectie in de *Staat van het Onderwijs* dat het schrijfonderwijs in het Nederlands voortgezet onderwijs extra aandacht behoeft. Er wordt veel aan schrijfonderwijs gedaan op scholen, weten we uit de inventarisatie die Theun Meestringa en Clary Ravesloot in 2014 voor dit *Levende Talen Magazine* maakten (in percentages van onderwijstijd: vmbo-kader: 20-45%, onderbouw havo/vwo: 17-45%, bovenbouw havo/vwo: 10-33%). Pogingen tot verbetering van de opbrengsten daarvan richtten zich tot nu toe vooral op didactiek die het schrijfproces van de leerlingen beter structureren. Didactiek die ze leert brainstormen, plannen en reviseren.

Maar het Nederlandse schrijfonderwijs heeft ook als probleem dat het de creativiteit van leerlingen te weinig ontwikkelt, waardoor deze minder snel ontdekken hoe taal helpt om de werkelijkheid te ordenen en hoe taal mensen en culturen verbindt en richting geeft. Daarom legt Schrijfakademie.nl ook verbanden tussen schrijfonderwijs en taalkunde (zie de tweede oefening in het kader) en cultuur (zie de eerste oefening). De hypothese van de Schrijfakademie is dat zowel de veel-lezers als de lezers met een taalachterstand bij gecombineerd schrijf- en leesonderwijs gebaat zijn. ■

Micha Hamel & Els Stronks

LITERATUUR

Meestringa, T., & Ravesloot, C. (2014). Schrijven in het voortgezet onderwijs: Een stand van zaken. *Levende Talen Magazine*, 101(8), 22–27.